

מעפר קומי

דברי חיזוק והתעוררות על פרשת השבוע

מאת רונן שהרבני

לעילוי נשמת דוד בן רחל, סביחה שרה בת גורג'יה,
ומרסילה בת גמילה

פרשת בשלח

פרשתנו פותחת: "ויהי בשלח פרעה את העם". תמהו חז"ל (שמות רבה כ, ג), וכי פרעה שלחם? בלעם אמר "אל מוציאם ממצרים" וכאן כתיב "ויהי בשלח פרעה". אלא מלמד שהיה פרעה מלוה אותם, ע"ש. כותב הרב ליב חסמן בספרו "אור יהל": יש להתפלא, פרעה אמר "מי ה' אשר אשמע בקולו לשלח את ישראל לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח" (שמות ה, ב). הקב"ה העניש אותו בעונשים נוראים ומכות גדולות ונאמנות זו קשה מזו, ועקש זה הכביד לבו מלשלח את בני ישראל. ורק כשבאה עליו העשירית הקשה מכולם, נתיירא ונפחד פן ימות, ומיהר לשלחם. ולא עוד אלא שהתחרט על זה ששלחם, כדכתיב "וירדוף אחרי בני ישראל" (שמות יד, ח). בכל זאת, כשפסע כמה פסיעות ללוותם, נעשה רעש בשמים, והכירו לו טובה זו, ונחקק בתורה הקדושה לנצח נצחים "ויהי בשלח פרעה". ובמדרש תנחומא (בשלח א) כתוב שבזכות שפרעה "שלח" את ישראל, זכה וזיכה את עמו, שהוזהרו בני ישראל באיסור לא תעשה של "לא תתעב מצרי" (דברים כג, ח). פליאה עצומה!

אך יסוד גדול למדנו כאן. כתוב "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ז). האדם מורכב וממוזג משני כוחות אלו: עפר מן האדמה, ונשמה קדושה. לכן כל מעשה ומחשבה של האדם מורכב מכח העפר שבו ומכח נשמתו. ונשמתו היא חלק אלוה ממעל, וכשם שהקב"ה נצחי, כך הנשמה נצחית. ממילא, מחשבותיו ומעשיו הטובים של האדם, אפילו הקטנים ביותר, הם נצחיים (שהרי הם נובעים מכח נשמתו הנצחית), ואינם בטלים או נאבדים לעולם.

מעתה נבין כי אפילו רשע כפרעה שהכביד לבו ולא שלח את בני ישראל, אם עמוק עמוק התנוצץ בו ניצוץ קל שבקלים של רצון טוב לשלחם, ופסע כמה פסיעות ללוותם, רצון טוב זה לא נאבד ומתבטל לעולם, עד שהתורה מכריזה לנצח: "ויהי בשלח פרעה"! וזה אפילו שרצונו הטוב היה טמון בתוך אין ספור חלקים של רע מוחלט, ובא מתוך צרי צרות. וכל זה מכיון שרצונו הטוב נבע מהצלם אלקים הנצחי שבו. עד כאן דברי ה"אור יהל".

מכאן רואים כמה חשוב אפילו המעשה הקטן שבקטנים שזוכים לעשות. ואפילו הצדיקים הגדולים לא השיגו את עוצם חשיבות מעשיהם. כן רואים מדברי המדרש (ויקרא רבה לד, ח), שאילו ראובן היה יודע שהקב"ה יכתוב עליו בתורה "וישמע ראובן ויצילהו מידם" (בראשית לז, כא), היה טוען את יוסף ומוליכו לאביו. ואילו בועז היה יודע שהקב"ה יכתוב עליו בתורה "ויצבט לה קלי (קמח)" (רות ב, יד) היה מאכיל את רות עגלים מפוטמים, ע"ש. ומקשים המפרשים (ע"ב "משחת שמן" לר' חיים שאול קויפמאן, בראשית ע"א קנג), אפילו אם ראובן ובוועז היו יודעים שמעשיהם יכתבו בתורה, למה זה היה גורם שיהדרו וישפרו את מעשיהם? הלא כל מטרתם הייתה לשם שמים ולא לכבוד ולפרסום! ומתרצים, שבתחילה כאשר עשו מה שעשו, לא

החשיבו את מעשיהם כל כך. ואילו ידעו שה' יכתוב את מעשיהם בתורה, היו משיגים כמה באמת מעשיהם חשובים בעיניו יתברך, ובודאי היו מזדרזים לעשותם ביתר שאת וביתר התמסרות.

יש לדעת, שדבר זה אינו שייך רק לראובן ולבועז, אלא שייך הוא לכל אחד מאיתנו, כפי המשך המדרש: לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביא כותבה, ועכשיו שאדם עושה מצוה, מי כותבה? אליהו ומלך המשיח, והקב"ה חותם על ידיהם, ע"ש. ומבואר בספרים (ע"י במשחת שמן שם), שהענין שאליהו הנביא ומלך המשיח עצמם יושבים על מלאכה זו, הוא משום שכל מצוה שיהודי עושה מקרבת את הגאולה ומחיישה את ביאת אליהו הנביא ומלך המשיח. לכן יושבים אליהו ומשיח לכותבם, כי כשתבוא הגאולה יהיו ידם מעידים על כל אדם שהקריב את הגאולה על ידי מעשיו הטובים. לכן גם אנו, כשיבואו אלינו אליהו ומלך המשיח עם רשימה של כל מחשבה ומעשה טוב שעשינו, להעיד שהם קרבו את הגאולה, נתמה לעצמנו: "לו הייתי יודע כמה מעשי חשובים, כמה יחס נותנים להם בשמים, הייתי מתגבר כארי ורץ כצבי לקיים מצוות בשמחה עצומה בכל רגע!".

לפי המבואר, אפשר לפרש בס"ד את המשנה (אבות פ"ב, א): "הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה: דע מה למעלה ממך - עין רואה, ואוזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבין". אומרים לנו חז"ל: יהודי קדוש! תסתכל ותעיין "מה למעלה ממך", כלומר מה נעשה למעלה בשמים כתוצאה ממעשיך הטובים: "עין רואה", מעשינו כל כך חשובים שה' בכבודו ובעצמו מתפנה לראות ולהביט אפילו על הקטנים שבהם. "ואוזן שומעת", כל דבר טוב שיוצא מפיה כל כך חשוב עד שמלך מלכי המלכים עוצר הכל לשמוע ולהאזין לכל מילה ומילה. "וכל מעשיך בספר נכתבים", "כל" מעשיך, אפילו החלקים המיקרוסקופיים, כתובים לפרטי פרטים בספרו האישי של הבורא, מרוב חשיבותם וחביבותם. וכשיהודי יסתכל ויתבונן עד כמה מעשיו חשובים ואהובים לאביו שבשמים, בודאי "אי אתה בא לידי עבירה"!

כותב ר' יצחק בלאזער (כוכבי אור עמ' קסז): כשאדם עובר עבירה, אבל מתאנח על זאת, נכתב ונחתם בשמים "פלוגי עבר עבירה עם אנחה". ואם לא נאנח, נכתב עליו "פלוגי עבר עבירה בלא אנחה". ואל תאמר כי אין בזה הבדל רב, כי בין עבירה עם אנחה לבין עבירה בלא אנחה, הריחוק הוא כמין השמים לארץ ועוד יותר! עכ"ל. האם יש לנו שמץ של השגה בחשיבות של מחשבה טובה קטנה?! ומובן מאוד מה שאמר האדמו"ר רבי אברהם מסלונים זצ"ל: "ה' יתברך יעזור לנו שנאמין כי מחשבה קדושה אחת יקרה מכל הון דעלמא" (תורת אבות, דרכים בעבודת הבורא אות רלד).

אנשי דורות הקודמים היו הרבה יותר חזקים מאיתנו. הם יכלו לקיים את דברי השערי תשובה שכותב (שער א', ה): ראוי לכל בעלי תשובה לכתוב במגילת ספר הדברים אשר נכשלו בהם והמצוות אשר קצרו בקיומן, ולקרוא בספר זכרונותם בכל יום, עכ"ל. אך בדורנו החלש, יש אפשרות שחלק מאיתנו יתייאשו ויפלו לגמרי אם יעשו כן. אולי היום עלינו גם לנהוג כאלהו הנביא ומלך המשיח, ולכתוב במגילת ספר כל מעשה, דיבור, ומחשבה טובה – אפילו הקטנים שבקטנים – שזכינו לעשות, ולהסתכל ולעיין בהם בכל יום, כדי שנקלוט כמה הם חשובים ואהובים בעיני אבינו שבשמים. אולי בזה נצליח להחשיב יותר את מחשבותינו מעשינו הטובים, ולהתעלות בעבודת ה' מתוך שמחה שאין כדוגמתה. אמן!

מאמר החכם

נשיקת חוטי הציציות של בעל עגלה פשוט, חשובה במרומים לפעמים יותר מקלוסיים של המלאך מיכאל. הבעל שם טוב

To sponsor future Divrei Torah please call (303) 437-9210.

המעוניין להשתתף בהוצאת העלון לעלוי נשמת, רפואה שלמה, או הצלחה, נא להתקשר למספר הנ"ל

TO RECEIVE THIS DVAR TORAH IN A WEEKLY E-MAIL PLEASE SEND A REQUEST TO MEAFARKUMI@GMAIL.COM